

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

č. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izbaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1902. Leto XIX.

Obseg: Kako preprečiti, da si konj sam ne snema uzde. — Nov deželni zakon o povzdigi živinoreje. — Perutninarstvo. — Mlekarstvo knjigovodstvo. — Apno v kmetijstvu. — Kmetijske razmere na Kranjskem. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kako preprečiti, da si konj sam ne snema uzde.

Snemanje uzde po konjih samih je precej razširjena in sitna razvada konj, ki se zlasti dogaja pri konjih, ki imajo majhno in slabo ustvarjeno čelo. Tako snemanje more biti za konje precej opasno, kajti konj, ki se odveže in more v hlevu prosto okol hoditi, lahko pride do neprimerne krme, ali pa se prenajé. Tudi ga lahko drugi konji obrcajo.

Če se vratni jermen močno zadrigne, navadno nič ne pomaga, pač pa je lahko škodljivo, ker povzroča naval krvi v glavo in vsled tega lahko nastane glavna vodenica ali mesečna slepota. Bolje je, če se na vratnem jermenu na tilniku naredi obroček, kamor se zaveže malo grive, kakor kaže podoba 41. Na ta način se sicer iz grive sčasoma veliko žime potrga, kar je pa pri navadnih konjih z močno grivo brezpomembno. Pri lepih, zlahtnih konjih, zlasti če imajo nežno grivo, pa tega načina ni priporočati.

Drugi način, da se ta razvada prepreči, obstoji v tem, da se zadaj za tilnikom, na obeh straneh vratnega jermena pripneta močna jermena, ki se z drugima koncema pritrdita na trebušni pas, kakor kaže a na podobi 42.

Take konje je za vsak slučaj v hlevu sploh najbolje privezovati v zaprte staje, da tudi potem ne morejo iz staje, če se odvežejo.

Nov deželni zakon o povzdigi živinoreje.

V predlanskem deželno-zborskem zasedanju sklenjena sprememba dosedaj veljavnega deželnega zakona o povzdigi živinoreje je dobila najvišje potrjenje, in tako ima sedaj dežela nova tozadevna zakonska določila. Vsled te spremembe lahko trdimo, da ima sedaj naša kronovina najboljši zakon o povzdigi živinoreje.

Niže doli so objavljene izpremembe zakona, ki ga mora poznati vsak kmetovalec.

Izmed novih in važnih določil tega zakona so zlasti važna naslednja:

1. Če ni dovolj zasebnih bikov, jih mora priskrbeti občina sama.

2. Takse za živinske potne liste se bodo odslej smele porabiti le za povzdigo živinoreje in se bo po izvrševalni naredbi, ki v kratkem izide, moral osnovati v vsaki občini poseben živinorejski zaklad, kamor se bodo stekale pristojbine od spuščanja občinskih bikov, od živinskih potnih listov in denarne kazni od prestopkov tega zakona.

Podoba 41.

3. Licencevalna komisija bo obstala le iz treh udov in bo morala občina plačati stroške za licencevanje.

4. Tudi med letom more dati okrajno glavarstvo začasno licenco na podlagi izjave okrajnega živinozdravnika. To se doseže brez vseh ali le z majhnimi stroški.

5. Prestopkov tega zakona ne bo več kaznoval župan, temveč okrajno glavarstvo.

Novi zakon slove:

Zakon z dne 21. maja 1902, veljaven za vojvodino Kranjsko, s katerim se izpreminjajo §§ 3., 7., 8., 10., 16., 20. in 21. zakona z dne 11. avgusta l. 1890., dež. zak. št. 4. iz l. 1891., o povzdigi reje goveje živine.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Člen I. §§ 3., 7., 8., 10., 16., 20. in 21. zakona z dne 11. avgusta 1890., dež. zak. št. 4. iz l. 1891., se razveljavljajo v svoji dosedanji besedi in se imajo glasiti:

§ 3. Vsaka občina ima dolžnost, za živino, nahajajočo se v nje ozemlju, potrebno število bikov plemenjakov sama nakupiti in vzdrževati, v kolikor ne zadostujejo za to živino rabljeni zasebni biki plemenjaki, ki so v občini.

Stroški za nakup in vzdrževanje občinskih bikov plemenjakov se imajo, v kolikor za njih pokritje ne zadostujejo iz njih porabe izvirajoči prejemki (junčevina), takse za živinske potne liste, globe radi prestopkov proti temu zakonu, potem morebiti iz javnih zakladov dovoljene podpore in drugi dohodki, pokriti iz občinske blagajne.

§ 7. Da se razsodi, če so biki dobri za plemenitev, jih morajo njih posestniki (privatni posestniki ali občine) vsako leto pripeljati pred komisijo, ktera se določen in poprej primerno razglašen dan zbere v glavnem kraju vsakega sodnega okraja in, ako se zaradi daljave posameznih občin spozna za potrebno, dogovorno z zastopi dotičnih občin, tudi v drugih krajih istega okraja.

Ta komisija mora biti sestavljena iz načelnika političnega okrajnega oblastva, oziroma iz župana mestne občine s svojim statutom, kateri je izročeno politično uradno poslovanje, ali iz njegovega namestnika kot načelnika, iz enega zvedenega živinorejca in iz živinskega zdravnika.

Komisijne ude, razen načelnikov, kakor tudi njih namestnike imenuje za vsak politični okraj deželni odbor, zaslišavši poprej osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe, na dobo treh let.

§ 8. O tem, je li bik dober za pleme, razsodi komisija na podstavi javno izvršene preiskave končno veljavno z večino glasov.

Kadar se bik spozna za dobrega, mora komisija v ta namen, da se rabi za plemenitev, njega posestniku brezplačno izdati dopustni list (licenco), kateri je veljaven dotlej, dokler komisija morebiti ne spozna za potrebno, da se pripelje bik iznova pred njo, da razsodi o njega nadaljnji pripravnosti.

Komisija mora nadalje o bikih, spoznanih za pripravne, spisovati poseben zapisek in njih stajališča vsako leto v obsežju odkazanega ozemlja razglasiti na način, navaden v tistem kraju.

Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat imajo pravico, tekom leta izdati začasne dopustne liste na podlagi izjave okrajnega živinozdravnika, oziroma mestnega živinozdravnika, kateri imajo veljati do prihodnjega rednega licenciranja.

Stroške za tako naknadno licenciranje imajo nositi dotični gospodarji bikov, ako so izrečno zahtevali naknadno licenciranje in ako ni bilo mogoče okrajnemu živinozdravniku o priliki kakega drugega povoda v dotičnem kraju ogledati bika.

§ 10. Stroški dopuščevalne komisije se imajo pokriti iz občinske blagajne tistih občin, za ktere se je komisija sešla, da preišče biki plemenjake.

Kadar se snide komisija v isti namen na prošnjo posameznih posestnikov plemenskih bikov razen določenega časa, plačati morajo oni sami dotične stroške.

§ 16. Govejo živino pasti skupaj s prasiči na javnih pašnikih je prepovedano pod globo od dveh do desetih kron.

§ 20. Izvrševati kazenska določila tega zakona pristoji c. kr. okrajnim glavarstvom, oziroma mestnemu magistratu.

§ 21. Izterjane globe se stekajo v poseben živinorejski zaklad tiste občine, v ktere ozemlju je bil storjen prestopok.

Kadar globe ni možno izterjati, izpremeniti jo je v zaporno kazen. Pri tem se za globo do desetih kron prisodi zapora do 24 ur, nikoli pa pod 6 ur.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo z dnem svoje razglasitve.

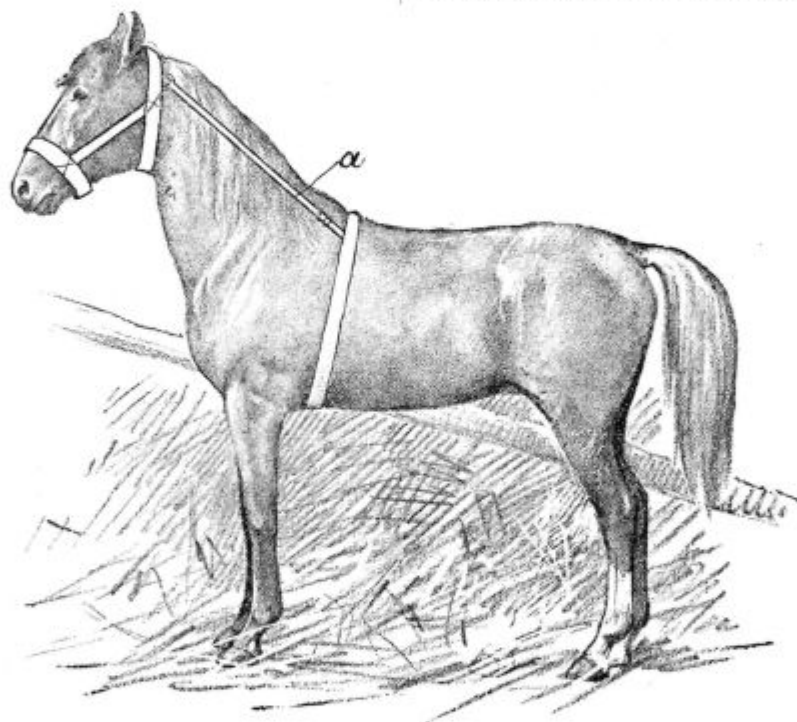
Člen III. Mojima ministroma za kmetijstvo in za notranje stvari je naročeno izvršiti ta zakon.

V Budimpešti, dne 21. maja 1902.

Franc Jožef s r.

Koerber s. r.

Giovanelli s. r.

Podoba 42.

Perutninarstvo.

Ob pripravljanju snovi za nove trgovinske pogodbe so bili merodajni krogi opozorjeni na velikanski dohodek, ki ga ima naša država od izvoza jajec in perutnine, vsled česar se je v c. kr. kmetijskem ministru prišlo delati za povzdigo te panoge, in tudi naša kmetijska družba je dobila poziv izdelati načrt za povzdigo te panoge v kranjski deželi ter se ji je obenem obljubila državna podpora. Glavni odbor je izvolil v to svrhu poseben odsek, ki že deluje.

Z veseljem je pozdraviti, da se tudi pri nas o tej zadevi prične gibanje, katero spraviti v pravi tir bo pri nas tem lažje, ker so nam na razpolaganje izkušnje, uspehi in izgledi drugih dežel. Zelo poučno in obenem pomenljivo je tozadevno delovanje na Štajerskem. Ta dežela ima blizu tiste perutninarske razmere kakor naša. Ravno kar se je na Štajerskem vnel neki časnikarski prepir o namenih in ciljih tamošnjega perutninarstva, in ker je vsebina dotičnih razprav zelo poučna in nas lahko brani napak, ki so jih naredili na Štajerskem, zato v nastopnem priobčimo troje spisov iz glasila štajerske kmetijske družbe, iz „Gospodarskega Glasnika“.

Ferd. E. Wimmer je pisal pod zaglavjem: K štajerskemu perutninarstvu:

Alfred vitez pl. Rossmanit je izdal knjižico pod naslovom: „Naše perutninarstvo“ ter je zakrivil jako preporno razmotrivanje o tem, ali naj staro štaj. kokošjo pasmo negujemo, ali naj jo križamo z inozemskimi čistimi pasmami. Ne ve se še danes, če se bo kdaj doseglo, da bi zadnji preostanki staroštajerske pasme, ki je služila najmenitnejšim pogostovanjem širom sveta, dosegli svojo nekdanjo slavo, ustrezajoč vsem zahtevam razvajenega želodca.

Neki prototip te pasme se je nahajal tudi v tej mednarodni perutninski razstavi ter je dobil častno odliko mesta Gradec. Sicer ni bil veliko večji kakor pritlikavček, a poln ognjevitosti.

Nahajale so se i druge lepo odrasle živali te pasme, ki obetajo lepo prihodnost, a ravno tem podobne nahajamo tudi okoli Prage in na ogrskih kmetskih dvoriščih Puste.

Če se bo z izvedenostjo, marljivostjo in z vztrajnostjo težilo po preporodu staroštajerske pasme, je v teku let mogoč res lep uspeh, a se morajo v to svrhu ustanoviti deželna plemenska vzgajališča, kjer se bo pametno gledalo na plemenitev.

Zasebni rejci bodo delali le na svoj dobiček ter bodo zaradi hitrejšega uspeha križali domačo kuretino z inozemskimi pasmami.

Tako n. pr. perutninar križa svoje sokolčasto pisane kokoši s sivimi škotskimi ali z mehelnskimi, da prej doseže svoj namen; oni, ki vzgaja belopernato vrsto, jo bo križal z belimi minorkami in z drugimi.

Da se težnje posrečijo tekom 10—20 let, je pač lahko verjetno, saj so nam zato porok drugi slični uspehi kmetijskega živalstva. Tako križamo domača plemena konj, goved, svinj z inozemskimi popolnejšimi pasmami, da svoje domače poplemenitimo. Komu neki bo prišlo na misel, da bi domače svinjsko pleme samosbej poplemenitil? On vzame jorkširsko, oziroma berkširsko pasmo na pomoč, in kmalu je na zaželenem cilju.

Mari naj bi bilo pri perutninarstvu drugače? Vso čast in priznanje težnju po tem, da bi zboljšali svojo posest samoobsebi, a k temu je treba vstrajnosti, železne volje in gmotnih žrtev, česar pa ni za vsakim grmom.

Armin Arbeiter je pisal pod naslovom: „Čisto pleme ali križanje:

Da se je to vprašanje pojavilo med perutninarji in bilo povod živahnim razgovorom, je dokaz, da so se perutninarji ločili v dva tabora, namreč v pristaše čiste štajerske pasme, in v zagovornike križanja. Gojitev čiste štajerske pasme se je jako razširila ter priljubila. To pa daje povod oporekanju in navajanju hib čisto-krvnega plemena.

Z ozirom na veliko važnost, ki jo danes zavzema perutninarstvo na Štajerskem — kajti vrednost njenega izvoza je štirikrat tolika, kakor vrednost izvoza živinoreje — se pač priporoča, da si stvar od vseh strani ogledamo.

Pri nas se gre za oživiljenje in utrjenje stare, nevenljive svetovne slave našega domačega perutninarstva, ki navzlic vsemu zanemarjenju in brezumnemu pretiravanju športnih zasebnikov ni poginila; na drugi strani pa nam je gledati, da vendar skušamo došepati drugie s sijajnim uspehom završeni napredek na tem polju.

Naj samo nakratko omenimo, da bi vzgoja domače pasme konj in perutnine danes lahko dajala ogromne dohodke naši deželi, če bi bil njen obrat v rokah pametnih podjetnikov. A sedaj ne pomaga nič, kakor poskušati oteti, kar se še oteti dá.

Glavni povzročitelj in nositelj slovesa štajerske perutnine je bil in je še dandanes štajerski kopun. Ta proizvod se je najprej izvažal, in njemu je sledil izvoz druge perutnine. Z izvozom kopunov stoji in gine sloves štajerske namizne perutnine. Zato je velevažno, rediti perutninsko vrsto, ki omogočuje vzgajanje kopunov.

Pristno štajerski kopun je vendarle namizna slaščica prve vrste. On zavzema primeroma tisto mesto med perutnino, kakor studenčna postrv med ribami.

A ravno gojitev kopunov je zavisna od gojitve čiste štajerske krvi, ter tem bolj nazaduje, čim bolj se zmeša z drugimi pasmami ali se celo zatira, ko se uvajajo druga plemena.

Vedno križanje z novimi pasmami škoduje trgovini s kopuni, ker ne nudi več take finosti v okusu in slasti, kakor če se vzgajajo kopuni iz čiste štajerske krvi. Tudi se ne priporoča nobena druga vrsta tako v kopunjenje kakor štajerska.

Nekoliko dokaza k temu so pritožbe dunajskih trgovcev s perutnino, ki je ponatisnjena tudi v „Landwirtschaftliche Mittheilungen für Steiermark“, št. 22., z dne 16. novembra leta 1900., pag. 257.

Naj navedem svoje izkušnje, ki sem jih doživel pri kopunjenju več sto petelinov.

Pri hudanski dorkinški, lengšenski, orpingtonski, plimeški pasmi je bilo kopunjenje brezuspešno! Ali se sploh ni dalo kópiti, ali pa se je operacija posrečila, a „bolnik je ginil“.

Pri križancih domače pasme z drugimi je bil uspeh tem večji in ugodnejši, čim bolj je prevladovala domača kri.

Pri našem domačem plemenu smo opazovali 30 doma izrejenih petelinov enakega značaja, kakor so se taki pri zadnji razstavi perutnine razstavili od celjske družbe perutninarjev. Uspehi so bili jako ugodni. Ne le, da ni nobeden skopljenec poginil, ampak tudi scelili so neverjetno naglo!

Glede pohanih in pečenih piščancev pa moramo izjaviti, da smo poskusili Italijo, da, celo Francijo, Angleško, Špansko, Portugalsko, Dansko, Švedsko in Nemčijo, a nismo našli doslej nikjer nič slastnejšega v tem oziru, kakor so pristno štajerski, jako zgodaj

Pogledati moramo še na barska tla. Po barjih prav mnogokrat nedostaja apna, in dodajamo jim ga, da jim zboljšujemo rodovitnost. Ali prav lahko se nam zgodi, da nam bo zemlja po nekaterih dobrih letinah hipno začela pešati. Apno pospešuje razpadanje sprstene, ali če hočete: apno je barsko zemljo; vrhnja plast je vedno plitvejša in rastlinske korenine pridejo do neporabne mrtvice ter začno pešati. Zato moramo paziti že koj izpočetka, da bomo barsko zemljo takoj začeli globokeje obdelovati ter z apnom zboljševati, tako da se kar sproti pripravlja za rastlinam ugodno stališče. Umevno je, da nikdar ne smemo pozabiti na primerno gnojenje, kajti če bi zemlji nič ne vračali, bi jo toliko prej izželi, kolikor večje dohodke bi iz nje dobivali.

3. Apno pripravljaja rudninsko rastlinsko hrano.

Rudninska rastlinska hrana se pripravljaja, ko kamenje sprhneva. Zrak, oziroma kisik, in vlaga delujeta na spojine, trdno vezane v rudninskih sestavinah zemlje, ter jih počasi topita. Že v prejšnjem sestavku smo se poučili, da razpadanje rudnin pospešuje ogljikova kislina, ki se je navzame voda, vendar so vsa ta pretvarjanja neznatna, če v zemlji nedostaja apna; zemlja je v tem slučaju lena, nedelavna. Če pa tako zemljo poapnimo, zelo poživimo njeno delavnost, in mnogo laže in v obilnejši meri se topi rastlinska hrana. Mnogovrstne so presnove, ki jih v zemlji apno ali povzroča, ali pa vsaj pospešuje; vendar jih še mnogo ne poznamo. Poznamo pa nekaj prav važnih presnov, in par teh si hočemo ogledati.

V prvi vrsti vzemimo kali. Kali je važna rastlinska hranilna snov in se, kakor apno, spaja s kisljinami; zato ona mnogokrat drug drugega izpodrivata iz gotovih spojin ter premagalec zavzame mesto premaganca. Vzemimo kremikovokislino kali, kakršnega imamo v zemlji res precej. Ker gospodarske razmere zahtevajo, poapnimo zemljo, da bi nam bolje rodila. Sedaj imajo rastlinske dosti apna. Toda to ni še vse; del apna izpodrine nekoliko kalija, ki je bil vezan na kremikovo kislino, ter se sam spoji s to kislino.* Sedaj se kali, ki je bil prej trdno vezan, prav lahko raztopi, in rastlina ni dobila le apna, ampak tudi kalija.

Nadalje je fosforova kislina zelo važna rastlinska hranilna snov, tako važna, da jo je domalega vedno treba rastlinam dovažati, premnogokrat v superfosfatu. Superfosfat je gnojilo, kjer je fosforova kislina v takem stanju, da se že v vodi raztopi. Če pa superfosfat spravimo v zemljo, fosforova kislina ne ostane več v vodi raztopna, marveč se izpreminja; veže se s tvarinami, ki jih dobiva v zemlji, ter tvori bolj ali manj težko raztopne spojine. Če v zemlji ni, ali je le malo apna, se fosforova kislina spaja z glinico in z železnim okisom. To sta pa spojini, ki se zelo težko topita, in je fosforova kislina v njih skoraj neraztopna. Umevno je, da nam to nikakor ne more biti všeč, saj smo drago raztopno fosforovo kislino zato rabili, da bi jo rastline lahko uživale. Kako temu odpomoči? Zopet je apno tisti pomočnik, ki fosforovi kislini ne

pusti, da bi se preveč trdno vezala, ampak da ostane razmeroma še precej lahko raztopna. Apno se namreč samo spaja s fosforovo kislino, ki se pozneje, dasi teže kakor v superfosfatu, vendar primeroma lahko topi, da jo rastline morejo uživati. Varovati pa se moramo, da apna ne mešamo s superfosfatom še prej, predno to gnojilo spravimo v zemljo; to bi bilo popolnoma napačno. V tem slučaju bi se lahko raztopna fosforova kislina spojila z apnom, še predno bi prišla v zemljo, in bi se v prsti slabo razdelila. Če pa superfosfat pride v apneno zemljo, se fosforova kislina topi, se razlezuje na vse strani ter se še sedaj spaja z apnom, tako da je zemlja nekako vsečez navzeta fino razdeljenega fosforovokislega apna. Rastlinske koreninice dobivajo to vašno snov povsodi, kamor pridejo, jo tope, če je ni dosti raztopila ogljikovokisla voda, s svojimi kisljinami, da je imajo vedno dosti. V zelo apneni zemlji se superfosfatova fosforova kislina ne more tako razlesti, ker jo obilno apno prekmalu veže.

Ker apno v zemlji tako ugodno vpliva na to, da se rastlinska hrana pripravljaja v obilni meri, si moramo posebno dvoje dobro zapomniti: 1.) da apno zemljo zelo izmolze, da je torej treba pogosto in v primerni množini gnojiti; in 2.) da gnojila, posebno umetna, le tedaj pridejo popolnoma do veljave, če je v zemlji zadosti apna. Ne smemo se jeziti, če nam poapnjena zemlja dá par dobrih žetev, potem pa opeša, ker ji moči nismo vrnil. Primerno ji gnojimo, pa nam bo vedno dajala bogatih pridelkov! Povsodi je v gospodarstvu prvi pogoj ta, da gospodar ve, kaj dela, in da pri svojem delu vedno računa, kako bi z razmerno najmanjšimi stroški trajno dobival največ dobička. Kdor pa kake reči ne razume, naj se je sploh ne loteva.

4. Apno zemljo rahlja.

Težka, zvezna zemlja nam mnogokrat dela preglavico; ne uberemo lahko pravega časa, da jo obdelamo, obdelovanje je že samonasebi težavno, spomladi se taka zemlja počasi segreva, rada dela kepe, moča nagaja i. t. d., izkratka: večer križ imamo z njo. Če imamo zadosti hlevskega gnoja, da jo primerno gnojimo, je že še, ker gnoj dela sprsteno, sprstena pa zemljo rahlja. Ali to težko tako uredimo, kakor si želimo, zato moramo biti veseli, da si lahko drugače pomagamo, in sicer tudi tukaj z apnom. Če zvezno zemljo poapnimo, se nesprijemni apnovi delci pomešajo s prijemnimi glinastimi ter tako porušijo in ublažujejo medsebojno zvezo; zemlja se zrahlja, ne zadržuje več tako zelo vode, se laže segreva, se mnogo laže obdeluje, kepe se ne delajo tako rade, in če se že delajo, laže razpadajo. Z apnom torej zvezno zemljo v mnogih ozirih zelo zboljšamo. Zato se pa tudi ne bomo čudili, če nam bo poapnjena, zvezna zemlja bolje rodila kakor neapnjena, ki ji apna sicer tudi ne manjka.

Toda z apnom ne zboljšamo le po naravi zvezne zemlje, marveč tudi tako, ki je iz kakega drugega vzroka, kakor n. pr. vsled slabega obdelovanja ali vsled gnojenja z gotovimi gnojili postala zvezna ali je dobila skorjo. Kdor rabi razna umetna gnojila, se mu je morda že pripetilo, da se je po rabi kajnita ali solitra po njivi naredila skorja. Skorja se sicer z obdelovanjem, n. pr. z okopavanjem lahko razdrobi, ali dež jo zopet naredi. Prepričimo pa skorjo, če poleg omenjenih gnojil rabimo tudi apno.

O tem svojstvu apna se vsakdo lahko prepriča doma v sobi. Vodi naj primeša glinice, revne na apno, naj jo dobro zgoni in premeša ter naj potem s to mešanico nalije 4 velike kozarce. V 2 kozarca naj dodane

* Podobna presnova se včasih izvrši tudi pri pranju — če namreč rabimo trdo vodo (ki je v nji raztopljeno ogljikovokislino apno). Milo (natranovo in kalijevo) se v vodi topi. Če pa milo pride v trdo vodo, se v kosmih izloči in je brez koristi. Zakaj? — Navadno trdo milo je kemijsko tolišnokislilni natron (natronovo milo), mehko mazavo milo je pa tolišnokislilni kali (kalijevo milo.) Če tako milo pride v trdo vodo, apno izpodrine iz spojine natron ali kali in se sam zveže s tolišnimi kisljinami. Ker se pa apneno milo v vodi ne topi, se izloči v kosmih. Trda voda torej ni porabna pri pranju.

po nekoliko kajnita, v 2 pa ne. Končno naj dodane po nekoliko apnenega beleža v en kozarec brez kajnita in v enega s kajnitom. Sedaj naj si dobro zapomni ali pa zaznamuje, kaj ima v kakem kozarcu, in naj jih povrsti postavi na miren prostor. Videl bo, da se v kozarcih, ki jima je dodejal apna, kmalu začne gošča usedati in vrhu nje se voda učisti; v ostalih kozarcih traja to dolgo časa. V kozarcih, ki jima je dodal apna, bo usedlina primeroma rahla, posebno v onem brez kajnita; v kozarcu, ki mu ni bilo ničesar dodanega, bo trda, in še bolj v onem, kjer je bil dodan samo kajnit.

Kmetijske razmere na Kranjskem.

(Dalje.)

Kar se tiče naših denarnih zadrug, jim je pred vsem pripisati veliko zaslugo, da je dandanes v deželi obrestna mera povsodi primerna in da se je zatrlo vse oderuštvo, ki sicer pri nas nikjer ni bilo posebno cvetoče. Ta zasluga gotovo ni majhna, toda dosežena nima na bodoče boljše uspevanje kmetijstva nobenega vpliva več. Velika dobrota naših mnogobrojnih denarnih zadrug je tudi to, da kmetovalec lahko dobi potrebnih posojil za svojo obrt; toda ta lehkota je dvorezen nož, ki je koristen trezno mislečemu, a silno nevaren v denarnih rečeh lehkomišelnemu gospodarju. Zal, da je naš narod po veliki večini lehkomišeln; zato so denarne zadruge na drugi strani pri nas pravi strup, ker njih voditelji nočejo ali ne vedo umevati njih vzvišene naloge, temveč le v veliki meri pomagajo kmetovalcu, da se ponepotrebno zadolžuje. Če naj denarno združništvo v bodočnosti prinaša kaj koristi, se mora preosnovati v tem zmislu, da se hipotekarna kupčija prepusti hranilnicam in posebnim denarnim zavodom, ki naj pa bodo manj tesnosrčni kakor so hranilnice, za kmetovalce naj se pa snujejo denarne zadruge strogo v Rajfajzovem duhu, ki bodo imele izključno le smoter kmetovalcu priskrbovati ceni in lahko dosegljiv obrtoven denar na kratke rōke, in sicer pod kontrolo združnega odbora, ki sam odloči, če je posojilo gospodarsko potrebno ali ne. Če Rajfajzen tako kontrolo zahteva pri trezno mislečem nemškem narodu, potem je pri nas dvakrat tako potrebna! Mnogo naših denarnih zadrug ima pa še veliko drugih hib, ki utegnejo postati usodepolne. Izmed takih hib omenjam poslovanje brez ktere-koli odborove seje, pomanjkljivo nadzorstvo ali celo podpisovanje letnih računov kar na slepo od strani nadzorstva, lehkomišelnost posojanje brez zadostnega jamstva, zvito ali naravnost napačno bilanciranje, sprejemanje porokov, ki imajo že vse polno zavez itd. No, to so hibe, ki se bodo slednjič maščevale le nad predstojništvom, nadzorništvom in nad združniki; kot največje hibo našega združništva, ki, žal, izvira iz političnih nasprotstev, pa smatram lehkomišelnost posojanje ali celo ponujanje posojil samo zato, da se izkaže večji denarni promet, da se z njim baha in kosa s sosedno posojilnico, ki je v rokah politično drugače mislečih, in da se dolžniki naredo politično zavisni pri volitvah. Tako postopanje, ki cele kraje in okraje tira v gospodarski propad, je naravnost zlotin in hujše zlo kakor oderuštvo.

S prodajanjem pridelkov potom zadrug se dosedaj v drugih deželah ni kaj prida doseglo, tem manj pri nas, in je diletantizem na tem polju pri nas dosedaj res brezpomemben. Koliko se sploh da doseči, sem že gori omenil.

Drugače je pa z mlekarškimi zadrugami; te se pri nas ugodno razvijajo in bodo pri pravem negovanju

izdaten vir novih dohodkov. Pa tudi tem zadrugam ni odrekati nekterih hib, ki zlasti tiče v nedostatni ustanovni glavnici, v nedostatnem upravnem in tehniškem vodstvu ter v prenatrjenem snovanju na mestih, kjer sploh ni ali vsaj sedaj še ni temeljnih pogojev za uspevanje. Temu je pripisati dejstvo, da je tvornica za mlekarške stroje „Alfa-Separator“ samo v letih 1900 in 1901 na Kranjskem izgubila 25.000 K, kar gotovo ne kaže zdravih razmer. Tu vmes poseči in pravo smer pospeševati je nujna dolžnost poklicanih činiteljev. — Enake smeri kakor so mlekarške zadruge je edina v deželi obstoječa zeljarska zadruga. Koliko je ta svojim udom koristila, se še ni objavilo, pač pa zeljarji tožijo, da je ona v Trstu ceno kislemu zelju tako tlačila, da jim pri enakih razmerah ne kaže več s pridom tržiti. Če je to res, potem je ta zadruga zgrešila namen združništva, ker je namen prodajalnih, oziroma razpečevalnih kmetijskih zadrug ta, da se dosežejo boljše cene, ne pa, da se cene tlačijo. Naša kranjska zeljarska obrt je vseskozi poštena; ona ne odira pridelovalca in ima velike zasluge za izvoz zelja, zato naj se ji ne delajo ovire na način, ki nikomur ne koristi. Morda še pride čas, ko bodo poslabšane razmere od kmetovalcev zahtevale, da posežejo vmes s snovanjem zeljarskih zadrug, a za sedaj smatram za važnejše, naše pridelovalce zelja organizovati v to svrhu, da bo nehala škodljiva prodaja zelja na število, ki ne pripušča s pridom umnega zboljšanja zeljarstva. — Med prodajalne zadruge štejem tudi vinske, oziroma kletarske zadruge. Taki imamo na Kranjskem pravzaprav le dve; ena se je šele ustanovila in je osnovana s predpogoji, ki dajejo nado do velike koristi, druge pa ne smatram za kmetijsko, temveč za trgovsko, ker se peča le z vinsko trgovino na združni podlagi. Ta zadruga koristi le svojim udom, kmetijstu dežele pa ne, ker z vpeljevanjem tujih vin le tekmuje s kranjskimi pridelovalci vina. (Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 149. Kaj je mojemu konju, ki se vedno liže in grize jasli ter druge reči? Kako se odstrani ta napaka in kaj ji je vzrok? (I. D. na H.)

Odgovor: To je razvada, ki se zlasti kaže pri konjih, ki so bili v hlevu vzrejeni in so se temu privadili iz dolgega časa. V pričetku se da konj tega odvaditi, pozneje je pa skoraj nemogoče. Priporočajo mazati jasli s smrdječimi tvarinami, kakor na pr. s katranom, s karbolinejem i. t. d. in konje tako privezovati, da ne morejo lizati, ne gristi samih sebe.

Vprašanje 150. Imam kravo, ki ji je na spodnji čelusti zrastle za oreh debela bula, ki se drži kosti, je trda in nepremakljiva ter ne kaže, da bi kravo kaj bolela. Kaj je to in ali je kaj nevarno? (F. K. v J.)

Odgovor: Po Vašem popisu sodeč, je ta bula mramor ali morska kost, česar seveda ne moremo trditi, ne da bi bilo pregledali. Morska kost na čelustih nastane vsled neke glive, ki se zajé v kost. Če bolezen dolgo trpi, postane čelustna kost gobasta in v njej se naredi vse polno luknjic. Pri dolgo trajajoči bolezni je ozdravljenje izključeno; le v početku bolezni more živinozdravnik pomagati.

Vprašanje 151. Odkod prihaja, da si ovce druga drugo volno pulijo? Ta neprilika se je letos pokazala v moji čredi in zdaj je skoraj vse ovce volno pulijo. (L. S. v B.)

Odgovor: To je neka razvada, ki ima morda v prebavilih svoj izvir, toda počasi se ovca navadi od ovce. Puljenje volne se pokaže običajno le pri reji v hlevu, na paši pa skoraj nikdar. Za vzrok navajajo pomanjkanje rudninskih soli v krmi; drugi pa trdijo, da je vzrok dolgčas. Najboljše sredstvo je ovce spustiti na pašo, ali pa vsaj krmo premeniti.

Vsekakor je pa ovcam dajati dovolj soli ter jim polagati pepela, krede in klajnega apna.

Vprašanje 152. Ali bi bilo dobro kole za sadno drevje namazati s karbolinejem? Ali bi ne škodilo drevju? (P. T. v J.)

Odgovor: Izpuhtevanje karbolineja škoduje zelenim delom rastlinskim; če pa drevesne kole že prej namažete, zlasti spodnje konce, ki pridejo v zemljo, ter jih naredite pravilno dolge, to je take, da ne segajo v krono, pa karbolinej ne bo prav nič škodoval, ker dotlej, da drevo ozeleni, jedki duh že popolnoma preide.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

O k l i c.

Nastopne okoliščine so krive, da so že nekatere mlekarne izginile in marsikterim drugim grozé, da jih uničijo, če se dose-danje razmere ne izpremené.

Okoliščine so vkratkem naslednje:

a) Mlekarne dajejo svoje izdelke pod ceno in si prav nepotrebno konkurirajo, kar je posebno pri letošnjih dragi piči občutno.

b) Mlekarne ne vedo za dobre odjemalce in so večkrat o njih kreditih slabo poučene. Nasprotno pa tudi odjemalci sami ne vedó, kam bi se obrnili s svojimi naročili, ktera se vedno množijo.

c) Odjemalci šikanirajo mlekarne in jim celo večkrat vračajo mleko — ko so ga seveda poprej posneli ali sploh izkoristili, trdeč potem, da je mleko pokvarjeno, kar je po navadi čisto izmišljeno.

d) Mlekarne ne izdelujejo enakih izdelkov, vsled česar se kupci pri naročilih ne vedó ravnati.

Da se vsem tem in raznim drugim neprilikam izognemo, naj bi se osnovala osrednja pisarna, ktera bi združevala vse zadruga in ki naj bi imela pozneje v Trstu, oziroma v Reki svoj sedež.

Pri tej »osrednji pisarni« bi odjemalec lahko iskal blaga, mlekarne pa zopet odjemalca, trgovskega sveta in sploh v to stroko spadajočih informacij za nabavo različnih potrebščin.

Da se tako združimo v nekako centralo, se vse mlekarne uljudno vabijo, da se pridružijo tej res dobri stvari, ktero bodeta gotovo tudi država in dežela izdatno podpirali.

Podpisani pripravljajni odbor si torej usoja najuljudneje vabiti vse mlekarne, kakor tudi posamezne pospeševalce te stroke, da se pridružijo tej akciji, in prosí, da se dotična naznani, oziroma prijavi za pristop določljeno načelniku pripravljajnega odbora gosp. Fran. Majdiču v Logatec najkasneje do konec avgusta 1902.

Prvi in obenem ustanovni občni zbor bi imel biti sredi septembra in so statuti v ta namen že pripravljani.

V Logatcu, dné 4. avgusta 1902.

Franc Majdič,

načelnik mlekarne in sirarske zadruga Logaške, načelnik pripravljajnega odbora zveze kranjskih mlekarov.

Anton Lavrenčič,

nadzornik mlekarne zadruga v Cérknici.

Alojzij Domleclj,

načelnik mlekarne zadruga v Zagorju pri Št. Petru.

Anton Kovšca,

načelnik mlekarne zadruga v Planini.

Alojzij Gartner,

odbornik mlekarne zadruga v Planini.

Ivan Laurič,

poslovodja mlekarne v Cérknici.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori peti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljava, perilo, t. j. sploh za vse, 28 K, ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

- 1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
- 2.) znati čitati, pisati in računati;
- 3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- 4.) predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;
- 5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. junija 1902.

Listnica uredništva.

A. Ž. v B. Pokuhano brinje ima vsekakor nekaj gnojilne vrednosti in ga torej lahko s pridom porabite za gnoj. V to svrhu se pomeša z gnojem in se pusti, da se razkroji, ali pa se porabi za mešanec.

F. N. v N. V slučaju tožbe bo odločevalo to, kaj se v Vašem kraju razume pod »jelovino«. Če pri Vas štejejo med jelovino vse igličasto drevje, torej tudi bor, potem pravdo gotovo izgubite.

I. C. v G. V. Sredstva proti bukanju svinj Vam drugega zanesljivega ne vemo povedati, kakor rezanje, ali pa vpeljite angleško pasmo.

100 kratno preskušena ozimna semenska žita

Ernesta Bahlsena v Pragi.

Posebne prednosti, katere so združene v mojih **originalnih semenih** in iste odlikujejo so potrjene od kmetovalcev vseh dežel, kakor od kmetijskih družb in zadrug s poročili in zahvalnimi pismi, katerih dojde vsako leto nešteto. Ta semenska žita zagotavljajo kmetovalcu pri **najbolj varčni**, tedaj **najcenejši setvi najobilnejšega pridelka na zrnu in slami**, ter se priporočajo za **vsaka tla**, bodisi v **gorovju** ali na **ravnem**. Moja semenska žita so z ozirom na njihovo posebno prednost in sposobnost priporočena za setev vsakemu kmetovalcu v najznamenitejših gospodarskih in kmetijskih listih.

Bahlsenove najnovejše vzgojene rži in pšenice.

Bahlsenova rž „elite“

je po došlih poročilih iz krajev, kateri leže na visokem in v dolinah priznana kot **najvstrajnejša in najrodovitnejša ozimna rž**. (Uradno priznana **50kratni zrnski pridelok**.) na 200 do 240 cm visokih bilkah vzraste 17 do 25 cm dolgo, debelo in polno klasje z zelo močnatim zrnjem v finih lušinah. Ta vrsta rži vzbudila je med kmetovalci splošno presenečenje, ter je priporočana v vseh najbolj uglednih listih.

Natančnejši opis v mojem jesenskem ceniku. Ker je zaloga te rži jako majhna, oddajam jo le za poskuse, **izvirno seme v plombiranih vrečah z varstveno znamko: 1000 kg K 320—, 100 kg K 34—, 25 kg K 9—, vrečice s 5 kg za 3 K**, ako se pa vpošlje znesek K 3.60 naprej, pa **franko** (69—1) **vsake poštna postaja**.

Po Bahlsenu **boljšana semenska rž „triumf“**.

Ta rž se lahko seje kmalu ali pa **pozno**, (zadostuje 50 kg na oral = 1600 □ sežnjev) je toraj **zelo po ceni**. Ta rž vzraste na vsakih tleh in v vsaki legi, prenese hud mrav v krajih ker se zapade sneg, ali pa dolgo moč, kakor tudi trajajočo sušo, cvete pozneje kot druge rži; isto tako, ker ima ta rž zelo močna stebila, nikdar ne poleže, zatorej pomladne novihite ali pa slane cvetočega klasja **skoro nikdar** ne pokvarijo. Vsak klas pa obrodi 80 do 100 zrn. — **Močne in vztrajne bilke** ne poležejo: **vrednost slame** je za 100% večja nego pri drugi rži.

To rž razpošiljam v plombiranih vrečah z mojo varstveno znamko: **1000 kg K 310—, 100 kg K 32—, 25 kg K 8.50**, vrečice z 5 kg za K 2.80; če se pošlje znesek K 3.40 naprej, pa **franko** vsake poštna postaja.

Bahlsenova najnovejša rž „Ascania“.

Popis in cene so razvidne iz jesenskega cenika.

Bahlsenova pšenica „goljica“.

Ta novo vzgojena ozimna pšenica lepih rujavih klasov, z zelo močnimi bilkami, ktera ima klasje podobno pšenici Squarehead, obrodi zelo polno in težko zrnje. Ta pšenica pozimi ne pozebe, je popolnoma zdrava ter rje in snetja prosta, ter obrodi pri prav redki posetvi (70 kg na oral) 22 do 26 meterskih stotov zrnja. — To pšenico razpošiljam dokler jo imam kaj v zalogi **1000 kg za K 360—, 100 kg K 38—, 25 kg K 10—, 5 kg K 3.20**. (Če se pošlje znesek K 3.80 pa 5 kg **franko** do vsake poštna postaja.)

Po Bahlsenu **zboljšana pšenica „zlata bisernica“**,

se je pri vseh poskusih lansko kakor letošnje leto skazala kot najbolj zdrava, rje in snetja prosta in to v krajih, koder vsaka druga pšenica na rji in snetjivosti trpi. Ta pšenica se seje prav redko, ker se zelo razraste; obrodi lepo slamo in bogati pridelok na debelem, zlatorumenem in fino-močnatem zrnju. — Natančna pojasnila v jesenskem ceniku; izvirno seme v plombiranih vrečah z varstveno znamko: **1000 kg K 350—, 100 kg K 37—, 25 kg K 10—**. Poštna vrečice po 5 kg K 3.20, če se pošlje znesek K 3.80 naprej, pa **franko** vsake poštna postaja.

Bahlsenova regenerirvana donska pšenica,

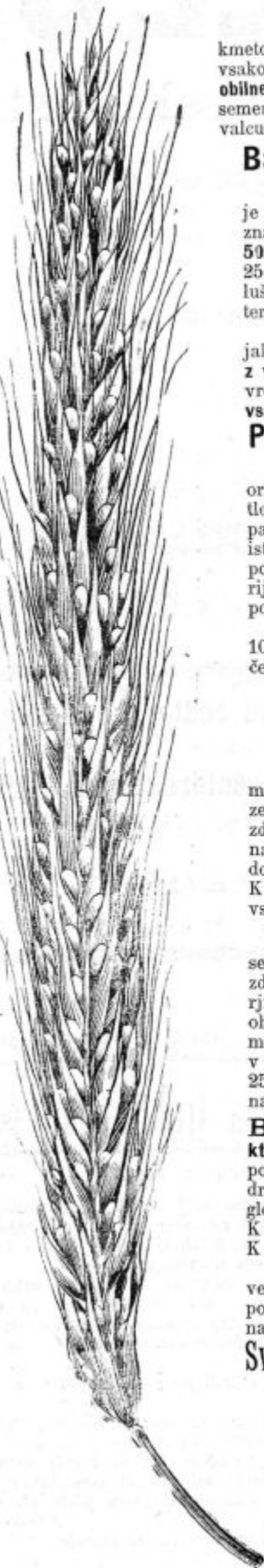
ktere se poseje le 70 kg na oral (1600 □ sežnjev) je na lastnih poskusnih poljih in, kakor na podlagi poročil iz krajev, kjer se ne more nobena druga pšenica sejati, daleč nadkrilila vsako drugo zlahkno pšenico, bodisi glede pridelka na zrnju ali pa slami. Cena: za **1000 kg K 320—, 100 kg K 34—, 25 kg K 9—**, poštna vrečice po 5 kg K 2.60, če se pošlje znesek K 3.20 naprej, pa **franko** vsake poštna postaja.

Vse cene so v **kronski veljavi**, proti gotovemu plačilu, **franko** Praga. Vreče se zaračunajo po lastni ceni. Vse blago razpošiljam le če se denar naprej pošlje ali pa po povzetju.

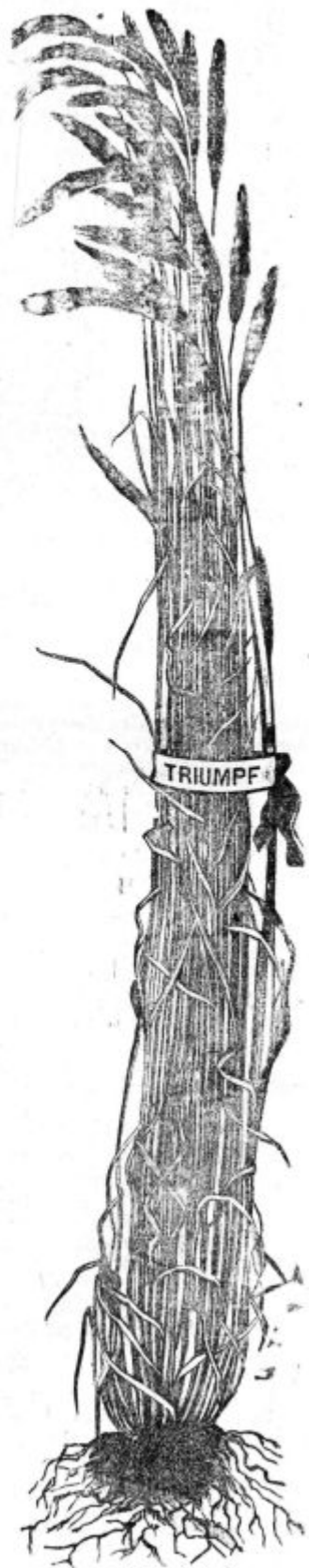
Svarilo! Pri nakupovanju semen gori navedenih vrst priporočam nujno največje pozornosti, ker nepošteno trdke ponujajo pod mojim imenom čestokrat popolnoma ničvredna semena, katera sem sam na svojih poljih poskušal ter sem se sam prepričal, da iste nimajo prav nikake vrednosti. Zato pa opozarjam, da oddajam, oziroma razpošiljam moja originalna semena vedno in vsakomur le v popolnoma novih vrečah, ktere so plombirane z mojo mi postavno podeljeno varstveno znamko.

Jesenske cenike z mnogimi zanimivimi poročili razpošiljam zastoj in poštne prosto.

Ernest Bahlsen v Pragi.

Bahlsenova rž „elite“.

Bahlsenova rž „triumf“.

Naznanilo.

Cebelarska tvrdka **Bile & Žnideršič v Ilirski Bistrici** naznanja, da se je ista razdružila. Zatorej se prosi odslej vsa naročila za čebelarske potrebščine dopošiljati tvrdki:

Ivan Bile, (71-1)
trgovec v Ilirski Bistrici,

kateri pošilja ilustrovane cenike vseh potrebščin naprednega čebelarstva na zahtevanje zastonj in franko.

Naročila na med in čebele naj se blagovolijo naslovljati na tvrdko:

Anton Žnideršič,
industrijalec v Ilirski Bistrici.

Priporočam p. n. občinstvu svojo zalogo vsakovrstnega orodja za kovače, mizarje, kleparje, ključarje itd. — Za stavbe traverze, šine, portland- in roman cement, štorjo, železo za vezi, okove za okna in vrata, štedilnike (Sparherde).

Za poljedeloe: Najboljše vrste mlatilnice, gepeljne, slamoreznice, čistilnice, železne pluge, sesalke (Saugpumpen), cevi za vodovode, dalje nagrobne križe, vliite kotle, jeklo, fino štajersko železo in vsakovrstno kuhinjsko opravo. (81-13)

Zagotavljajoč najboljše postrežbe se priporočam za obilen obisk

A. SUŠNIK,
trgovec s špecerijo in železnino
Zaloška cesta (Uđmat) št. 15.

Največja zaloga poljedelskih strojev

pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

priporočata svoje znano najboljše: gepelne, mlatilnice vsake vrste ročne in za gepelj, slamotresnike za vsako mlatilnico pripravne, pajkelne že od 22 forintov naprej, trijerje, slamoreznice, pluge, mlino in preše za sadje in grozdje i. t. d.

Nove dele za polomljene stroje vsake vrste priskrbimo hitro in po nizki ceni.

Stroje za košnjo in žetev; fine kose, srpe, stroje za klepati i. t. d. (58-6)

Stroje za kositi damo tudi na poskušnjo.

Čez 200 različnih strojev v zalogi, toraj si gotovo tukaj vsakdo najlažje zbere.

Nove slovenske cenike razpošiljamo brezplačno.

V Avstriji ne dela noben kmetijski stroj konkurence našemu

posnemalniku za mleko „AUSTRIA“

(Austria-Milch-Centrifuge)

kar se tiče glede lahkega in gotovega toka, ednostavnosti, lahkem osnaževanju, priprosti ročnosti itd.

Vsakemu kupcu posnemalnika „Austria“ plačamo takoj

100 kron v gotovini

kdor nam dokaže nasprotnost.

Odjemalcem teh posnemalnikov damo iste 4 tedne na poskus in večletno jamstvo.

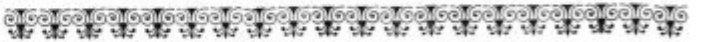
Cenike razpošiljamo zastonj in poštne prosto.

Avstrijska družba za posnemalnike

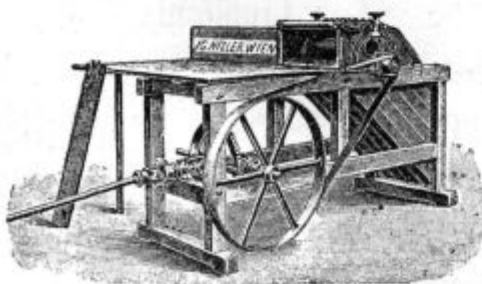
(Oesterr.-Separatoren-Vertriebs-Gesellschaft)

H. WILLMANN & JUST (62-4)

Dunaj, Währingerstrasse 147.

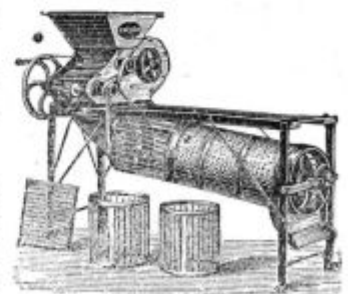
Vnovič znižane cene! **Vse stroje za poljedelstvo.** Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi.

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi.

IG. HELLER na Dunaju, II/27 Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(30-14)

Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavijo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr za vsak natis. Neodje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Brinov cvet, pristno blago, ima naprodaj Josip Mavec v Borovnici. Cena po dogovoru. (155)

Slivovec, brinjevec in črešnjevcec, pristno blago, dobiva se pri Antonu Majcenu v Mokronogu. (159)

Mlinarjem naznanja, da proda po prav nizki ceni: dva stola valjarjev (Walzenstühle), mlinske kamna tri pare francoskih in en par kranjskih, in drugo mnogovrstno mlinsko orodje vse še v dobrem stanu Janez Stele v Zalogu pod Ljubljano. (160)

2 kobile, 5 in 6 let stare, 15 pesti visoke, pramaste; 1 kobila črna 16 pesti visoka, 4 leta stara; potem en vinski sod, držeč 75 veder, ima naprodaj France Rumpret v Krškem. Cena po dogovoru. (161)

Jabolka, več vrst na drevesih, so naprodaj v Šent Jerneju pri Janezu Sajetu, nadučitelju v pokoju. Trgovci naj jih pridejo pogledat, da se za nje pogodijo, obrati jih bodo morali sami, kadar bodo zrela. (162)

Deček 14 let star, ki je letos dovršil 4 razred v Postojni želi vstopiti v kako trgovino na deželi in 16letno dekle ravnotako. Več pove Štefan Držnik v Hrenovcah pri Postojni. (163)

Kuverte s firmo in vizitnice

priporoča

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje in grozdje s trajno delujočem dvojnem in pritiskem vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20% več dela kakor koli druga stiskalnica.

! Hidraulične stiskalnice!

Sadni in **MLINI**, grozdni

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče, stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz malin, ribezla i t. d.

Pluge za oranje vinogradov.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje in ljupljenje sadja.

Najnovejše samedelujoče, patentovane škropilnice „Sifonija“ za uničenje peronospore in krvave uši.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFARTH & dr.

tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par

na Dunaji, II/1. Taborstrasse št. 71.

Odlikovana z nad 490 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike zastoj.

Zastopniki in prekupci se iščejo. (57-5)

Vsi kmetovalci

se lahko pričajo, da je najboljšje sredstvo konje, krave, telice, vote, prašiče ovce itd., obdržati zdrave, močne, ješče in debele če se jim primejuje k krmi

živinski prašek

iz lekarne

I (43-7)

Piccoli „pri Angelju“ Ljubljana, Dunajska cesta.

En zavoj 1/4 kg stane 50 vinarjev, 10 zavojev 4 Krone.

Zunanja naročila po povzetju.

Blag. gospod

GABRIJEL PICCOLI,

lekar,

dvorni založnik Nj. svet. papeža Leona XIII. v Ljubljani.

Podpisanec si usoja naznaniti Vašemu blagorodju, da se je doposlana tinktura za želodec rabila z dobrim vspehom pri želodčnem ter črevesnem kataru kakor tudi v boleznih na jetrih in obistih.

Gradec, dne 2. februarja 1897.

Bolnišnica usmilenih bratov.

Provincijal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Že mnogo časa svetujem vsem, kateri trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih v črevesih, da uporabljajo Vašo izvrstno želodečno tinkturo, kojo sem jaz sam uporabljal s prav izvrstnim vspehom. Z odl. spoštovanjem

Momjan (Istra), 6. oktobra 1900.

b II (43-4)

Don Peter Franceschini, župnik.

Železnato vino

LEKARJA Piccoli - ja v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Edina zaloga na Kranjskem lekarna **PICCOLI** „pri Angelju“ Ljubljana Dunajska cesta.

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabriel Piccoli v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

III (43-7)

Razpis.

Na Kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem n.estu z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih sedem deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1902/1903., katero se prične 4. novembra 1902.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli; obleko pa si morajo sami preskrbovati. (70-1)

V šolo se sprejemajo tudi:

- 1.) plačujoči učenci, kateri plačujejo po 60 h na dan za hrano in stanovanje in pa 40 K šolnine na leto in
- 2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolkovane s kolekom 1 K, se imajo

do 16. septembra 1902

izročiti vodstvu Kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec se mora podvreči vzprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od uspeha tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Učenci, kateri Grmsko šolo z dobrim uspehom dovršijo, imajo pri vojaščini pogojno pravico do le dveletne prezentne službe. Ako namreč svoji vojaški dolžnosti brez graje skozi dve leti zadostijo ter dokažejo, da se bodo po izstopu od prezentne službe na lastnem ali pa na svojih starišev gospodarstvu kmetijstvu posvetili, zamorejo na podlagi odredbe vis. c. kr. vojniškega ministerstva z dne 22. julija 1895, št. 4633, proti koncu družega leta za odpust tretjega leta prositi.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dne 2. avgusta 1902.

Grajsčinsko oskrbnništvo

viteza pl. Plessinga v Waldeggu, pošta Kirchbach pri Gradcu,

prašičorejna postaja

c. kr. štaj. kmetijske družbe priporoča

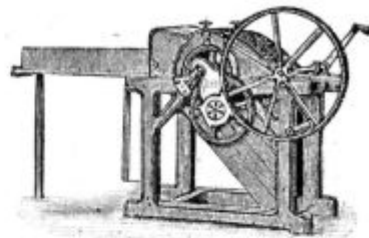
plemene prašiče, marjaške in svinjce
 ❀ največje bele angleške pasme, ❀
 jorkširce. (4-12)

Tovarna za kmetijske stroje Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlegasse šte. 19

priporoča svoje

najnovejše zboljšane
 mlatilnice, slamorez-
 nice, gepeljne, trijerje,
 rebljače, postavljene
 franco do vsake želez-
 niške postaje pod jam-
 stvom in razne druge

za kmetijstvo potrebne stroje, ter tudi take za vodo-
 vode, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev
 na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (68-2)

Cenike pošilja zastonj.

Nezrele zelene orehe

(tudi odpadle)

v pripravni mehkiosti za močenje v žganji kupi v vsaki množini
 po 20 vinarjev kilogram

Edmund Kavčič, (66-3)

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti glavne pošte.

Zahvala

pisana na dopisnici,

(kar je spodaj potrjeno po c. kr. notarju.)

Sploštevani gospod! Moji prašiči niso žrli, tudi so bili sila rewni. Slučajno sem dobil od jednega mojih ljudi za poskušnjo 1 zavojček redilnega praška za prašiče. Človek se mora kar čuditi! Ne morem svojih prašičev dovolj krmiti, strašansko veliko požero, tako da so se čez nekoliko dni močno izredili, hvala temu izbornemu sredstvu. Morem isto vsakemu najbolje priporočiti in ga hodem tudi priporočal.

Prosim z obratno pošto 5 zavojev redilnega praška za prašiče.
 Bellišče, Slavonija, 31. oktobra 1900.

Z velespoštovanjem **Josip Englisch,**
 železniški nadziratelj.

Predloženi prepis se popolnoma strinja pisanemu originalu na dopisnici, katera ima znamke za 4 filerje in 2 vinarja

Ljubljana, tretjega oktobra eden tisoč devet sto ena.

(Notarjev pečat.)

Ivan Plantan,
 c. kr. notar.

Vsak, kdor ima prašiče
 naj kupi Doktor Trnkoczy-ja redilni prašek za prašiče.

Ta prašek se dobi večinoma pri vseh trgovcih, če pa ne,
 pa v lekarni Trnkoczy-ja v Ljubljani z obratno pošto.
 1 zavoj tega praška stane 50 vinarjev, 5 zavojev pa 2 Krone.

FR. STUPICA

trgovina z železino, in kovinami, zaloga
štedilnikov, poljedeljskih strojev, mlatilnic,
(gepelnov) vratil, slamoreznic, čistilnic ali
pajkelnov, preš za sadje in grozdje, plugov,
kotlov za žganje kuhati, žag, nagrobnih
križov, vag, tromb (pump) za vodovode in cevi,
traverz, železnih šin, razne plehovine,
vedno svežega roman-
in portland-cementa
(55-6) itd. itd.

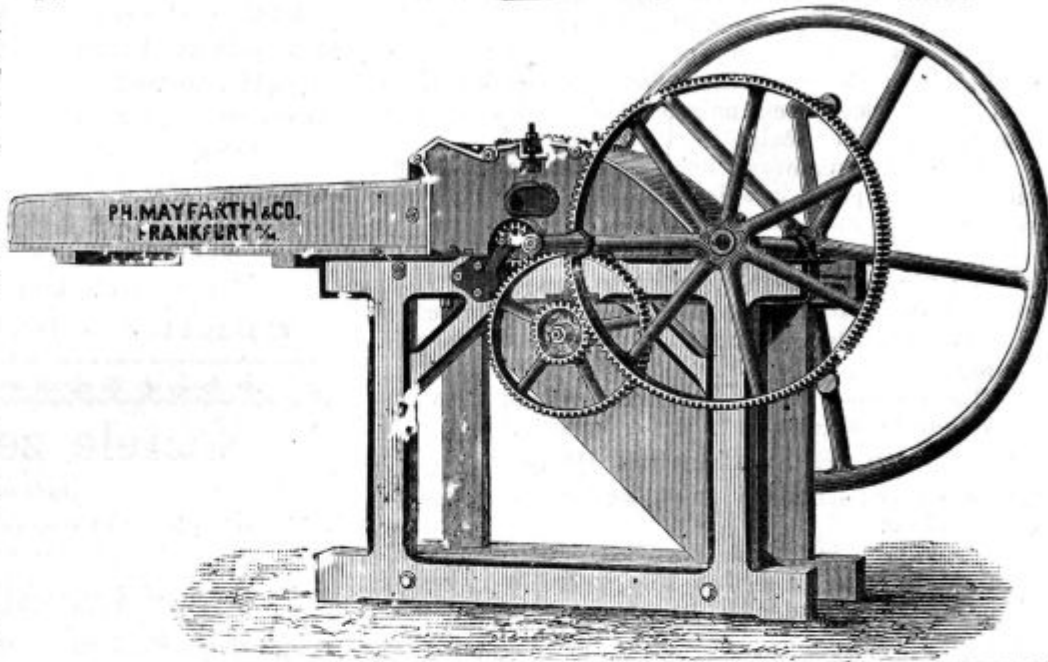
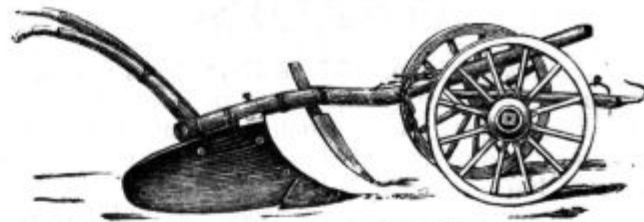
Posebno priporočam
dobro, vedno sveže

špecerijsko blago

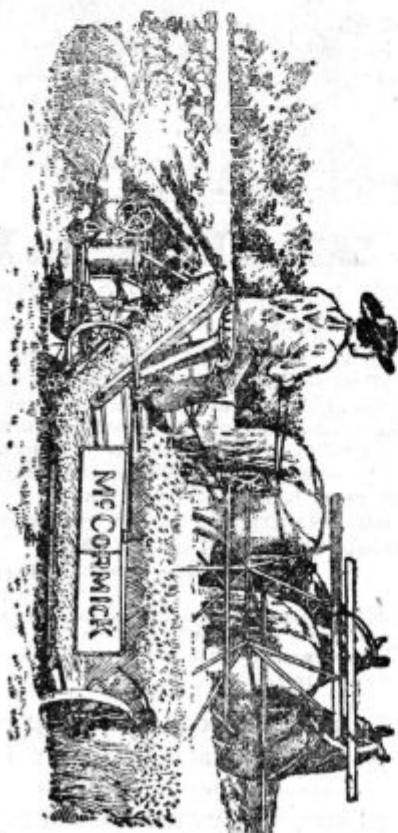
FR. STUPICA

v Ljubljani,

Mar. Terezije cesta 1.

„Grand Prix“

Pariz 1900.

Mc. Cormig Harmesting Machine Company
Sikaška tvornica za kosilne stroje.

I z d e l i k i :

»Dasy« stroji, ki snopje odkladajo.

Stroji za grabljenje sena.

»Mantla« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

»Manila« vrvice za povezovanje snopov.

Kosilni stroji z vezalno pripravo.
Stroji za kosnjo sena.
Stroji za brnjenje orodja.
Kupite naše stroje le tedaj, ko si jih ogledate, ter se o cenah poučite. Največja zaloga najcenejših nadomestnih kosov za poljedeljske stroje. Zadrževalne samo naše stroje.

William J. Stillman,
Na leto izgotovimo
332000 strojev.

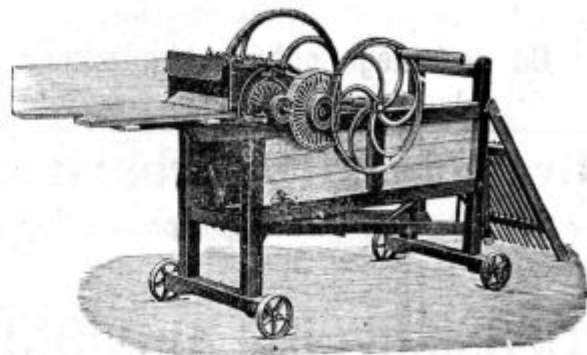
BUDAPEST,
V. Vaozi ut. št. 30.

Naznanilo in priporočilo.

Vsojamo si našim p. n. odjemalcem vljudno naznaniti, da smo našo dosedanjo zalogo, pod vodstvom gospoda **IVANA KOMATIČA**, iz Figabirtovega dvorišča preselili v hišo pri Dunajski šrangi na dvorišču.

Tu bomo imeli veliko izbiro vsakovrstnih poljedeljskih strojev kakor znano najboljše vrste po zmernih cenah, ktere nh korist vsakemu odjemalcu najtoleje priporočamo.

Posebno priporočamo izborne slamoreznice patent „Austria“, po ameriskem sistemu urejene patentovane kosilne stroje, mlatilnice zelo močne s patentovanim pokrovom ter tečaji iz mede (Messing) na krogelje, prav izvrstno tekoče, itd.

Postavljanje strojev z gepeljni preskrbimo brezplačno, ter jamčimo za popolnost vsakega stroja. Manj premožnim damo naše stroje tudi proti plačilu na obroke.

Z velespoštovanjem (59-6)

K. in R. JEŽEK

tovarna kmetijskih strojev in livarna železa v Blanskem.
(Potovalni zastopnik naše tvrdke je tudi gosp. Ivan Novak.)